

Alijot v kostce

Kohen: Národ složený z různých skupin (učenci, soudci, knížata, muži, ženy, děti – Aškenázové, Sefardí, pobožní, sekulární, chasidé, litvaci a dokonce i Pražáci, Brňáci, Lipštátovci a Mukované – my všichni) stojí ve své jednotě před Bohem a naslouchá Mošeho uklidňujícím slovům po předchozích varováních (TOCHACHOT). Boží smlouva platila pro naše předky, platí pro nás a naše současníky a bude platit i pro budoucí generace. Smlouva uzavřená mezi Bohem a židovským národem zavazuje obě strany. A nezahrnuje jen naše práva, nýbrž nás také zavazuje k plnění příkazů. Ve světě platí pravidlo odměny a trestu, ale přesto nemůžeme všemu na světě rozumět. Existují i Božská mystéria (NISTAROT).

Leví: I když porušíme smlouvu, není všemu konec. Máme šanci na nápravu. A náprava vede k návratu. Je zajímavé, jak jsou neoddělitelně provázené pojmy návratu k Bohu a návratu do Izraele. Tóra a Izrael jsou dva spojené dary, které nám Bůh daroval. Z poslední věty aliji se odvozuje povinnost říkat v Elulu SLICHOT - „Bůh obřeže tvé srdce a srdce tvých dětí (Et Levavcha VeetLevav zarecha).

Šliší: Tóra není jakousi od reality odtrženou teorií. Není nám vzdálená. Máme ji mít ve svých ústech a ve svých srdcích, abychom se podle ní mohli chovat.

Revií: Máme svobodnou vůli a neseme plnou odpovědnost za své činy. Moše ve sto dvaceti letech oznamuje lidu, že jej již déle nepovede a nepřejde s ostatními řeku Jordán. Moše připomíná lidu vítězství a zabezpečuje jej, že se nemusí bát, protože „Bůh je s nimi“. (Jako vždy při spojených sidrách je čtvrtá alija přemostěním první a druhé sidry.)

Chamiší: Moše hovoří (před staršími lidu) s Jehošuou a dodává mu síly. Moše dopisuje Tóru a předává ji kohenům. Příkaz HAKHEL – na sukot těsně po skončení sedmého roku (ŠMITA) se mají všichni shromáždit v Chrámu, aby posílili svou oddanost Tóře.

Šiší: Moše a Jehošua vstupují do Miškanu. Moše se dozvídá, že po jeho smrti sejde lid Izraele z řádné cesty, načež Bůh „skryje svou tvář“. Povinnost sepsat „Píseň“ neboli Tóru.

Švií: Moše sepsal pro každý kmen jeden svitek Tóry. (S výjimkou posledních osmi vět, které dopsal Jehošua.) Levité mají za povinnost umístit jeden svitek Tóry do Miškanu. Názory se liší v otázce přesného umístění. Podle jedněch byl svitek přímo v ARON HAKODEŠ, podle druhých byl umístěn na polici vedle archy.

Haftara (Ješajahu 61:10-63:9): Poslední z útěšných haftarot po Tiše beAv. Vize všeobecného míru v době, kdy všechny národy poznají, kdo je skutečný a jediný Bůh.



Šmílův DAF

25. elul 5771

24. září 2011

začátek šabatu: 18:41

konec šabatu: 19:45



Nicavim - Vajelech 5771

Roš hašana 5772

Časy pro tento týden

čas tfilin od 5:45 | šma jisrael do 8:51

mincha od 13:24

západ slunce 18:57 | tři hvězdy 19:29

Šabat šalom a Šana tova,

stojíme na prahu nového roku. Již brzy bude posuzováno naše dílo končícího roku a bude se rozhodovat o osudu roku příštího – 5772. Roku, jehož písmena ukrývají zvláštní požehnání, jak zmínil rav Dushinski: 5772 totiž odpovídá slovo SAVATA z věty VEACHALTA VESAVATA UVERACHTA ET HAŠEM ELOKECHA AL HAAREC HATOVA AŠAR NATAN LACH – najíš se a **nasytíš se** a požehnáš Bohu za onu dobrou zemi, kterou ti dal. Víme všichni dobře, že se můžeme nasytit, ale také přejíst, až nás rozbolí břicho. Nebo se trápit hladem. Záleží jen na nás, jakou cestu zvolíme. Záleží jen na nás, čím naplníme svá břicha a své životy. Kdysi jsem ve škole s oblibou nabízel tento příběh o velkém květináči. Znáte ho? Učitel si do třídy přinesl velký květináč a tři pytle. Žáci jsou mírně zvědaví. Co se to bude dít? Učitel otevře první z pytlů – je v něm písek. V druhém jsou kamínky a ve třetím několik větších kamenů. „Děti, ty velké kameny představují věci, které jsou v našem



životě moc důležité. Co je pro vás v životě důležité?“ Děti sepisují (nebo častěji vykřikují různé důležitosti lidského života – rodina, zdraví, přátelství. „Ty menší kamínky,“ pokračuje učitel, „jsou věci, které děláme rádi, ale které nejsou nezbytně důležité. Mohou to být nedělní výlety do přírody, hezky uklizený byt před zapálením šabatových svíček, dobré známky z testu.“ „A písek?“ ptají se děti. „Ten představuje nepodstatné drobnosti všedních dní. Fotky na Facebooku, zmrzlinu cestou ze školy a tak.“ „A květináč?“ „Květináč to jsme my, to je náš čas,“ usměje se učitel. „Všimněte si, že když do květináče nasypu plný pytel písku, už se do něj nic nevejde.“ Děti koukají, jak písek plní květináč. „Pokud ale do květináče nejdřív vložím velké kameny, vejdou se mi do něj i menší kamínky. Vidíte?“ Pak učitel květináčem zatřásl a začal do něj sypat písek. Zrnka propadala mezi kameny a zaplnila květináč až po okraj. „Vidíte? Když do květináče nejdřív vložím velké kameny, bude tam dost místa na kamínky i písek. A tak je to i v životě. Pokud ho zaplácáme pískem, nezbude nám čas na věci důležité. Pokud se ale budeme přednostně věnovat velkým kamenům, zbude nám čas na vše. I na ten písku.

Do roku 5772 vám všem přeji požehnání sytosti, velké kameny, kamínky i zrnka písku.

שנה טובה ומתוקה

Roš hašana

Nový rok, 1. a 2. tišri, je spojen s několika významnými událostmi, které určují jeho ráz. Ač se to Tóře nikde výslovně nepíše, uvádí tradice první tišri jako datum stvoření člověka, což můžeme chápat jako vrchol sedmidenního tvůrčího procesu. Proto je Roš hašana dobou výročního účtování všeho stvořeného, dnem soudu. Tento den se, o mnoho set let později, narodil praotec Avraham. I jeho vnuk Jákov se narodil na Roš hašana. Nový rok byl dnem, kdy byly v průběhu dějin vyslyšeny do té doby bezdětné ženy, Sára, Ráchel a Chana. Ráchelín prvorozený syn Josef, uvězněný v egyptském žaláři, byl právě prvního tišri osvobozen a předstoupil před faraona. Na Roš hašana se Židé vymanili z otrocké práce v Egyptě, což byl první krok k celkovému osvobození. (Od Roš hašana do pesachu proběhlo deset egyptských ran.) Po zničení prvního Chrámu, když se s Ezrou vrátila z Babylonie část exulantů zpět do Izraele, došlo na Roš hašana na Chrámové hoře k velkému shromáždění lidí, kteří zahájili stavbu nového Chrámu.

Deset důvodů troubení na šofar

Troubení na šofar je hlavním příkazem Dne soudu. (A jedinou čistě novoroční micvou.) Tradice vyjmenovává deset důvodů, proč se má na Roš hašana na šofar troubit:

1. Tento den korunujeme Boha za Krále světa. Na korunovacích bývá zvykem slavnostně troubit.
2. Dny mezi Roš hašana a Jom kipur nazýváme Deset dní pokání – šofar má napomoci otevřít duše hříšníků a obrátit je směrem ke Stvořiteli.
3. K pokání má napomoci i připomenutí Daru Tory na hoře Sinaj, při kterém rovněž zněl zvuk šofaru.
4. Samotný zvuk šofaru bývá často tak pronikavý, že v hříšníkovi probudí myšlenky na nápravu.
5. V dlouhé historii židovského národa často proroci varovali národ před odklonem z přímé cesty a slova proroků se přirovnávají ke zvuku šofaru.
6. Troubením si připomínáme proroctví o Dni závěrečného soudu, který bude dnem „šofaru a troubení“.
7. Zvuk šofaru nám připomíná vítězný ryk nepřátel bořících Chrám a naši povinnost modlit se za obnovu svatyně.
8. Troubení šofaru upevňuje naši víru v návrat z exilu, o kterém je psáno: „A bude ten den a rozezní se velký šofar...“
9. Připomíná oživení mrtvých, kteří dle proroctví „uslyší hlas šofaru“
10. A asi nejznámější: šofar nám má připomenout poslední Avrahamovu zkoušku – obětování syna Jicchaka (Izáka), místo kterého byl nakonec obětován beran zachycený rohy ve křoví.



Bůh jako král světa

Kromě tradiční „výroční zprávy“, kterou předkládáme s ostatními stvořeními, máme na Roš hašana ještě jeden důležitý úkol. Předepsaným způsobem symbolicky korunujeme Stvořitele za Krále světa. Zde je potřeba se zmínit o významném rozdílu mezi vládcem (MOŠEL) a králem (MELECH) v chápání židovské tradice. Vládcem může být jakýkoli politik, který se dostal k

moci – často mu jde pouze o osobní prospěch a jeho nejvyšším cílem je udržet se u moci co nejdéle. Naproti tomu král v pojetí židovské tradice je osoba, kterou můžeme zhruba opsat českým výrazem státník. Král je chápán jako spravedlivý a moudrý správce země, který nestranně a s nadhledem pracuje pro blaho všech svých „poddaných“.

V průběhu celého roku používáme v modlitbách slovo „Bůh“, ve dnech od Roš hašana do Jom kipur ale o Bohu hovoříme vždy jako o Králi. To neznamená, že by jindy Bůh nebyl všemocným králem. Pouze chceme zdůraznit, že v období mezi Roš hašana a Jom kipur je třeba pamatovat na nestrannost a spravedlnost Královského soudu.

(Takže žádná protekce, drazí, jak říkává rav Bigon, roš ješiva na Machon Meiru, a dokládá příběhem: „Jednou jsem výjimečně někam hrozně spěchal. Jel jsem autem. Po dálnici dolů z Jeruzaléma k moři. Kolem mě svištěla auta, já se držel zařazený v koloně, která, jak to tak bývá, jela rychleji než nařizují pravidla silničního provozu. Za sjezdem na letiště mě zastavila policie. „Jel jste příliš rychle, pane s velkými vousy!“ „Jel jsem jako všichni, jiná auta mě dokonce ve spěchu předjížděla.“ „Neřešíme jiné řidiče, ale vás. Jel jste příliš rychle.“ „Ano,“ musel jsem uznat. A vzpomněl jsem si na výjev z rošhašanové modlitby, v níž jednotlivě předstupujeme před Soudce světa. Jednotlivě! V životě se často skrýváme v davu. Na lidi to může zabrat, ale na Roš hašana a Jom kipur nás soudí Ten, který nám vidí do ledví. Takže, žádná protekce, drazí, tady se střílí ostrými náboji!“)

Rabbi Sacks: Krizový (nový) rok

V časech jako je současné světová recese se více než jindy musíme zamýšlet nad otázkami, které nám Roš hašana a Jom kipur kladou. Pro co žijeme? Jakých hodnot si ceníme a jak se to projevuje v našich životech? Co předáme svým dětem a těm, kdo tu budou žít po nás? Jak si přejeme, aby na nás lidé vzpomínali? Jakou kapitolu napíšeme do Knihy života?

Je snadné být zlákan zpěvem sirén konzumní společnosti a uvěřit, že to, o co skutečně jde, je množství peněz, které vyděláme a co si za ně můžeme pořídit. Přesto psychologické výzkumy potvrzují, že (mimo nezbytné minimum nezbytné k životu) není mezi mírou bohatství a štěstí přímá souvislost. To, jak se cítíme, nesouvisí příliš s tím, co vlastněme. Vzrušení z materiálních statků bývá velmi krátké.

Totěž platí o rodinném životě. Jednou jsem seděl u stolu s jedním z nejbohatších mužů Británie, který si mi stěžoval, jak je nespravedlivé, že se jeho manželství zhroutilo. Dával své ženě, jak říkal, vše, ale bylo mi jasné, že hovoří jen o věcech, které lze koupit. Nevěnoval jí svůj čas. Byl natolik zaměstnaný, že

si nevšiml, jak se jeho žena cítí opomíjená. Již jsem přestal počítat rodiče, kteří si mi podobně stěžovali na své nevděčné děti, „kterým dali vše“. Vděčnost dětí si nemůžete koupit. Potřebují péči, pozornost, uznání, společně strávený čas.

Judaismus představuje výjimečný soubor pravidel důležitých k vedení smysluplného života. Učí nás každé ráno zehnat za samotný fakt, že žijeme ve světě plném krásy a zázraků. Nutí nás jednou týdně si oddechnout a užít si to, co máme, a nemyslet na věci, kterých jsme ještě nedosáhli. Zůstat s rodinou či v kruhu přátel a společenství. Přitom je známo, že sdílená radost se násobí a sdílené hoře se zmenšuje. Na svátky si připomínáme historii svého národa a jeho místo na zemi. Zákony kašrutu povznášejí prostý akt jídla, mikve vnáší svatost do manželského života. Studium tradičních textů umožňuje rozumové poznání náboženského významu života. V modlitbách rozmlouváme s Bohem.

Můžeme ztratit své majetky, ale o duchovní statky - dobro, které činíme, lásku, kterou dáváme, nikdy nepřijdeme. Proto jsou tou nejlepší investicí, kterou můžeme udělat. Ať příští rok strávíme více času věcmi, která mají skutečný smysl a ať nás Bůh zapíše do Knihy života.

Pro dospělé – Vykoupení Izraele

A bude, když na tebe přijdou všechna ta slova, požehnání a kletby, která před tebe předkládám, a vezmeš si je k srdci mezi národy, mezi které tě Bůh zažene. Vrátiš se k svému Bohu a vyslyšíš jeho hlas ve všem, co ti dnes přikazují, ty a tvůj syn, celým svým srdcem a celou svou duší.

Podle **Rambama** a **Saadji Gaona** pojednává tato část naší sidry o době Mesiáše, jinými slovy zde oba učenci vidí pramen našich znalostí o vykoupení Izraele.

Podle **Rambama** nejdříve povstane král z Davidova rodu a ujme se vlády. Poté vystaví Chrám a shromáždí rozptýlené Izraele. V názoru na toto pořadí však nejsou autority jednotné. Podle **jeruzalémského Talmudu** bude Chrám postaven ještě před příchodem Mesiáše. **Sefer Hachinuch** píše, že před stavbou Chrámu musí žít většina národa v Erec Jisrael.

Podle **Maharši** bude příchodu Mesiáše předcházet doba omezené suverenity, obdobně jako v časech druhého chrámu.

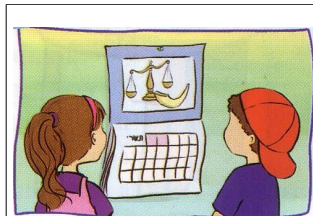
Otázky vykoupení zůstávají tedy stále nezodpovězeny a až "poste factum" se dozvíme skutečný postup.

Podrobný rozbor textu Tory nacházíme v Nacivově komentáři **Emek**

davar. Píše: „Nejdříve se "probudí" Židé rozptýlení ve velkých národech (*bechol hagogim*) a zatouží po zaslíbené zemi a návratu na Cion (*vešav Hašem ... et ševutecha*). To způsobí, že se vrátí i Židé žijící na území malých národů (*jekabeccha mikol haamim*).“ Podle Nacivovy představy tedy bude "shromáždění rozptýlených" záležitostí postupnou a dlouhodobou. V rámci tohoto procesu budou trestány národy za to, jak utiskovaly Izrael (*a dá Bůh všechny tyto klatby na tvé nepřátele*).

Podle **Avarvanela** je v tomto proroctví obsažen i návrat násilím pokořených, kteří se nemohou veřejně vyslovit pro návrat do Izraele. Ti si teprve potom „*tato slova vezmou ke svému srdci*“. Ať je to brzy, ještě za našich dní.

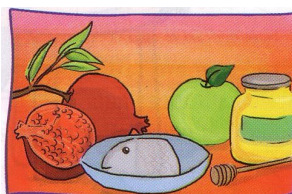
Pro děti – Roš hašana



Na Roš hašana začíná nový židovský rok. Roš hašana slavíme 1. a 2. dne měsíce tišri. Roš hašana se také nazývá Den soudu, Den vzpomínek a Den troubení na šofar.



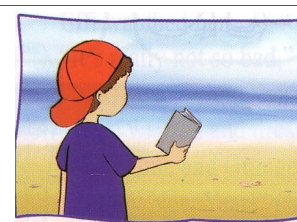
V synagogách troubíme na šofar – beraní roh. TKIA je jeden dlouhý tón. ŠVARIM jsou tři kratší a TRUA devět velmi krátkých zvuků. Na Roš hašana troubíme 100 zvuků.



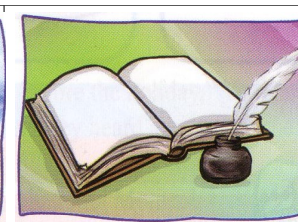
Jíme sladká jídla, například jablka v medu, protože si přejeme sladký rok. Jíme i jiná symbolická jídla – granátová jablka, ryby nebo mrkev.



Na Roš hašana si přejeme: LEŠANA TOVA TIKATEVU, abychom byli zapsáni do knihy života. Bývá zvykem posílat příbuzným a známým novoroční přání.



Na Roš hašana odpoledne chodíme k řece a modlíme se zvláštní modlitbu TAŠLICH a symbolicky tak do vody odhazujeme své hříchy.



Na Roš hašana jsou všichni lidé souzeni. Ale rozsudek na Roš hašana není konečný. Ještě se můžeme polepsit. Máme na to deset dní do JOM KIPUR.

Micvot sidry Nicavim - Vajelech

ASE

1. Shromáždít celý Izrael na svátek sukot (HEKHEL)
2. Napsat si Sefer Tora.

Sidra v číslech | Aktuality | Šiury

- 51. a 52. paraša v Tóře (z 54), 8. a 9. v knize Devarim (z 11), 7 paršiot, 3 otevřené, 4 zavřené, skládá se z 70 vět, 1210 slov a 4698 písmen, obsahuje 2 micvot, 2 příkazy a žádný zákaz
- Mišna: Psachim 1:5 | Daf Jomi: Chulin 90
- V neděli začínáme říkat Slichot
- Ve středu večer začíná Roš hašana – Šana tova :)
- Další řádný Daf vyjde asi až na sidru Berešit 5772